

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының
2021 жылғы 30 сәуірдегі №78 бұйрығымен бекітілген
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің
2021-2025 жылдарға арналған стратегиялық жоспарының
іске асырылуы туралы есеп

Есеп кезеңі: 2021 жыл

Мақсаттарға және нысаналы индикаторларға қол жеткізу

	Нысаналы индикатордың атауы	Өлшем бірлігі	Есепті кезең		Ескертпе (орындалуы/орындалмауы туралы ақпарат)
			Жоспар	Нақты	
	1	2	3	4	5
1-стратегиялық бағыт. Баға тұрақтылығын қамтамасыз ету					
1.1-мақсат. Тиімді ақша-кредит саясаты					
1	Инфляция деңгейі	%	4-6 8,5*	8,4	(Талдамалық жазбаны қараңыз) ҚРҰБ-ның 2021 жылғы 9 желтоқсандағы Меморандумына және ҚР Президентінің 2021 жылғы 4 қарашада Екібастұз қаласында өткен моноқалаларды дамыту мәселелері жөніндегі кеңес барысында берген инфляцияның 8,5%-дан жоғары өсуіне жол бермеу жөніндегі тапсырмасына сәйкес
2	Жалпы халықаралық резервтер (Халықаралық валюта қорының ең төменгі ұсынымдарынан жоғары)	тауарлар мен көрсетілген қызметтер импорттың айларым ең	кемінде 5 ай	8,8	Алдын ала деректер
1.2-мақсат. Макроэкономикалық саясатты үйлестіру					
3	Ұлттық Банктің экономиканы мемлекеттік қолдау бағдарламаларын қаржыландыруға қатысуы	Бағдарламалар саны			Орындалды

3.1	Кәсіпкерлік субъектілерін жеңілдікпен кредиттеу бағдарламасы		1	1	Орындалды
3.2	«Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы		1	1	Орындалды
3.3	Жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған жол картасы		1	1	Орындалды
3.4	Тұрғын үй-коммуналдық дамудың 2020-2025 жылдарға арналған «Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасы		1	1	Орындалды
3.5	Отандық өндірістің жеңіл автокөлігін сатып алушыларды кредиттеу бағдарламасы		1	1	Орындалды
2-стратегиялық бағыт. Қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етуге жәрдемдесу					
2.1-мақсат. Қаржылық тұрақтылық тәуекелдерін бағалау және басқару					
4	Жарғылық капиталды ескере отырып, «Қазақстан депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамының арнайы резервінің деңгейі	%	5-10	6,3	Орындалды
2.2-мақсат. Тиімді валюталық реттеу мен валюталық бақылау					
5	ҚР валюталық заңнамасы талаптарын сақтау тұрғысынан тәуекел дәрежесін бағалау негізінде тексерулермен қамтылған уәкілетті банктер үлесі	%	кемінде 10	31,8	Орындалды
6	қызметін Ұлттық Банктің қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларына берілген лицензиясы негізінде айырбастау пункттері арқылы ғана жүзеге асыратын, тәуекел дәрежесін бағалау негізінде тексерулермен қамтылған заңды тұлғалар үлесі	%	кемінде 40	48,7	Орындалды

	3-стратегиялық бағыт. ҚР Ұлттық қорының активтерін және БЖЗҚ зейнетақы активтерін тиімді басқару				
	3.1-мақсат. ҚР Ұлттық қорының активтерін одан әрі әртараптандыру				
7	ҚР Ұлттық қорының жинақ портфелін бөлу	%			
7.1	Дамушы елдердің мемлекеттік облигациялар портфелінің үлесі		12-ге дейін	11,73	Орындалды
7.2	Корпоративтік облигациялар портфелінің үлесі		6-ға дейін	5,8	Орындалды
7.3	Дамыған елдердің акциялар портфелінің үлесі		Кемінде 26	31,63	Орындалды
7.4	Балама құралдар портфелінің үлесі		5-ке дейін	0	Орындалды (Талдамалық жазбаны қараңыз)
7.5	Алтын портфелінің үлесі		5-ке дейін	4,58	Орындалды
	3.2-мақсат. БЖЗҚ зейнетақы активтерінің кірістілігін арттыру				
8	БЖЗҚ зейнетақы активтерінің кірістілігі	%	Кемінде 5	11,1	Орындалды
	4-стратегиялық бағыт. Қаржы секторының инфрақұрылымын құру және қаржылық технологияларды дамыту				
	4.1-мақсат. Қаржы нарығында қаржылық технологиялар мен инновацияларды енгізу				
9	Қаржылық технологиялар мен инновацияларды дамыту жөніндегі тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі жол картасы шеңберінде іске асырылған стратегиялық бастамалар коэффициенті	%	100	100	Орындалды
	4.2-мақсат. Ұлттық төлем жүйесін дамыту және қолма-қол ақша айналысын ұйымдастыру				
10	Халықтың қолма-қол ақшасыз төлемдері	Бөлшек сауданың жалпы көлемінде %	50	73,6	Орындалды (Талдамалық жазбаны қараңыз)

*09.12.2021ж. бекітілген ҚРҰБ-ның 2022 жылға арналған меморандумында 2021 жылғы 4 қарашада Екібастұз қаласында өткен моноқалаларды дамыту жөніндегі кеңес барысында берілген Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасына сәйкес 2021 жылға инфляцияның 8,5% жоспарлы мәні көзделген

**Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің
2021-2025 жылдарға арналған стратегиялық жоспарының
іске асырылуы туралы 2021 жылғы есепке
талдамалық жазба**

Мақсаттарға және нысаналы индикаторларға қол жеткізу

1-стратегиялық бағыт. Баға тұрақтылығын қамтамасыз ету

1.1-мақсат. Тиімді ақша-кредит саясаты

1-нысаналы индикатор: Инфляция деңгейі

2021 жылғы 1-жартыжылдықта инфляция серпінінде тұрақталу белгілері байқалды. Мәселен, 2021 жылғы наурызда инфляция 2020 жылғы желтоқсандағы 7,5%-бен салыстырғанда 7%-ға дейін төмендеді.

2021 жылғы маусымнан бастап Қазақстанда инфляция сыртқы, сол сияқты ішкі факторлардың әсер етуі нәтижесінде қайтадан жеделдей бастады. Сыртқы себептердің арасында азық-түлік нарықтарындағы жаһандық теңгерімсіздік, жеткізу тізбегінің бұзылуы, шикізаттың қымбаттауы, көлік шығыстарының өсуі, фискалдық ынталандырудың жалғасуы байқалады. Мұның бәрі сұраныстың белсенді түрде қалпына келуімен қатар әлемдегі бағаның жаппай рекордтық өсуіне әкелді. Инфляцияның ішкі факторлары жекелеген нарықтардағы теңгерімсіздіктерге (жаз айларында көкөністердің жазға тән емес қымбаттауы, күзде ЖЖМ бағасының өсуі), сондай-ақ сұраныстың қалпына келуіне байланысты.

Мемлекет басшысы инфляцияны тұрақтандыру үшін 2021 жылғы 2-жартыжылдықта бірқатар тапсырмалар берді. Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – Үкімет) 2021 жылғы 10 шілдедегі кеңейтілген отырысының барысында Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаев Үкіметке Ұлттық Банспен бірлесіп Инфляцияға қарсы ден қою шараларының кешенін қабылдауды тапсырған болатын. Мемлекет басшысы 2021 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауында Ұлттық Банк пен Үкіметке бағалардың тұрақтылығын қамтамасыз ету және инфляцияның монетарлық емес табиғатына ерекше назар аударатынын, инфляцияны 2022 жылы 4-6%-ға дейін төмендету бойынша шаралар қабылдауды тапсырды.

Мемлекет басшысы берген тапсырмаларды іске асыру үшін Үкімет 2021 жылғы 7 қыркүйекте 2021-2024 жылдарға арналған инфляцияға қарсы ден қою шараларының кешенін (бұдан әрі – Шаралар кешені) бекітті. Бұл Шаралар кешені инфляцияның монетарлық емес факторларының әсерін тұрақтандыруға, атап айтқанда, азық-түлік тауарлары бағасының өсуін шұғыл төмендетуге арналған.

Инфляция 2021 жылы қыркүйек-қазанда ең жоғары мәндеріне жетіп, 8,9% болды. Бұл үрдіс тек Қазақстанға ғана әсер етіп қойған жоқ. Әлемнің көптеген елдерінде жоғары инфляция байқалды. 2021 жылы АҚШ-та инфляция 7%-ға

дейін (1982 жылдан бері ең жоғары көрсеткіш) 5,4 есе, ЕО-да – 5,3%-ға дейін (1997 жылдан бері ең жоғары көрсеткіш) 26,5 есе, Ресейде 8,4%-ға дейін (2016 жылдан бері ең жоғары көрсеткіш) 1,7 есе артты. Азық-түлік тауарлары себетінің халықаралық бағаларының қозғалысын көрсететін ФАО азық-түлік бағаларының индексі 11 жыл ішіндегі рекордтық деңгейлерде қалыптасты (2021 жылғы қазанда 133,2 тармақ).

Осының аясында Мемлекет басшысы 2021 жылғы 4 қарашада Екібастұз қаласында өткен моноқалаларды дамыту жөніндегі кеңесте азық-түлік тауарлары бағасының өсу қысымымен инфляция 6%-дық жоғарғы деңгейінен асып түседі деп атап өтіп, Үкіметке Ұлттық Банкпен бірлесе отырып 2021 жылдың соңына қарай инфляцияны 8,5% шегінде сақтауды қамтамасыз ету тапсырмасын берді (04.11.2021ж. № 21-01-7.22 хаттаманың 3.13-тармағы).

Шаралар кешені шеңберінде Үкіметтің негізгі күш-жігері жылдық инфляцияға ең көп үлес қосатын құрамдас бөлік ретінде азық-түлік инфляциясын тежеуге бағытталды. Жедел шаралар шеңберінде Үкімет әкімдіктермен бірлесіп әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларының (ӘМАТ) бағасына апта сайын мониторинг және бақылау жүргізді.

Бұл 2021 жылдың қорытындысы бойынша ӘМАТ бағасының өсуін 9,9%-ға дейін төмендетуге мүмкіндік берді, ол бағаның жалпы өсуіне негізгі үлес қосқан азық-түлік инфляциясының тұрақтануына (9,9%) оң әсер етті.

Ұлттық Банк өз тарапынан 2021 жылғы 2-жартыжылдықта дезинфляциялық ақша-кредит саясатын жүргізді. 2021 жылғы шілдеден бастап базалық мөлшерлеме 9,0%-дан 9,75%-ға дейін жиынтығында 0,75 п.т. үш рет көтерілді.

Мемлекет басшысының 2021 жылғы 4 қарашадағы тапсырмасына сәйкес қабылданған шаралар 2021 жылдың соңына қарай инфляцияны 8,5% шегінде сақтауға мүмкіндік берді. Нәтижесінде инфляция 2021 жылдың қорытындысы бойынша 8,4%-ды құрады. Құрамдас бөліктер тұрғысынан азық-түлік бағасы 9,9%-ға, азық-түлікке жатпайтын тауарлар бағасы 8,5%-ға, ақылы көрсетілетін қызмет бағасы 6,5%-ға өсті.

Ұлттық Банктің Үкіметпен бірлесіп қабылдаған шаралар кешені өткен жыл ішінде Қазақстан экономикасына айтарлықтай қысым көрсеткен баға өсуінің жаһандық жеделдеуіне және инфляцияның монетарлық емес факторларына қарамастан, жалпы әлемдік үрдіс және инфляцияның айтарлықтай өсу серпіні кезінде 2021 жылдың соңына қарай айтарлықтай өсуді болдырмауға және инфляцияны 8,4% деңгейінде ұстап тұруға мүмкіндік берді. Сонымен бірге, әлемдік экономиканың жоғары құбылмалылығының ағымдағы жағдайларында инфляция деңгейін 2021 жылдың соңына қарай белгіленген жоспарлы 4-6% дәлізіне дейін төмендету мүмкін болмай тұр.

2-нысаналы индикатор: Жалпы халықаралық резервтер (Халықаралық валюта қорының ең төменгі ұсынымдарынан жоғары)

Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтерінің көлемі (Ұлттық қордың активтерін есепке алмағанда) 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 34,38 млрд АҚШ доллары (2021 жылдың басында 35,638 млрд АҚШ доллары) болып бағаланды, бұл қазақстандық тауарлар мен қызметтер импортының 8,8 айын (алдын ала деректер) қаржыландыруды қамтамасыз етті. Осылайша, нысаналы индикатор мәні іс жүзінде жоспарлы көрсеткіштен асып түсті.

Нысаналы индикаторға қол жеткізуге арналған іс-шаралар:

Алдағы 6 айға сыртқы мемлекеттік борышқа қызмет көрсету бойынша төлемдер көлеміне өтімділік портфелінің көлемін есептеу.

2021 жылдың қорытындысы бойынша алтынвалюта резервтерінің өтімділік портфелінің көлемі алдағы 6 айға сыртқы мемлекеттік борышқа қызмет көрсету бойынша төлемдер мөлшерінен 4,3 есе артық болды.

Өтімділік портфелінің көлемін тиісті деңгейде ұстап тұру үшін активтермен операциялар жасау.

Өтімділік портфелі ақша-кредит саясатын іске асыру, өтімділіктің жоғары деңгейін қолдау, валютаға қысқа мерзімді сұранысты қанағаттандыру және сыртқы мемлекеттік қарызға қызмет көрсету мақсатында операциялар жүргізуге арналған. Есепті кезең ішінде Ұлттық Банк өтімділік портфелі қаражатының өтімділігін қамтамасыз ету үшін, оның ішінде өтімділік портфелінің көлемін тиісті деңгейде ұстап тұру үшін операциялар жүргізді.

ҚРҰБ алтынвалюта резервтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыру

Ұлттық Банк есепті кезеңде алтынвалюта резервтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асырды. Алтын портфелі іс жүзінде өзгеріссіз қалды және 23,5 млрд АҚШ долларын құрады. Бұл ретте еркін айырбасталатын валютадағы активтер валюталық интервенциялардың арқасында, ЕДБ және клиенттердің корреспонденттік шоттарының өзгеруінен, мемлекеттік қарызды төлеу және Үкімет шоттары бойынша басқа да операциялар есебінен 1,2 млрд. АҚШ долларына қысқарды.

1.2-мақсат. Макроэкономикалық саясатты үйлестіру

3-нысаналы индикатор: Ұлттық Банктің экономиканы мемлекеттік қолдау бағдарламаларын қаржыландыруға қатысуы

Қазақстан Республикасының ақша-кредит саясатының 2030 жылға дейінгі стратегиясына сәйкес Ұлттық Банктің 2025 жылға қарай осы процесті аяқтай отырып, экономиканы қолдау бағдарламаларынан біртіндеп шығуы көзделген.

Ұлттық Банк қаржыландыратын 7 бағдарламаның ішінен 2021 жылы 5 бағдарламаны (жеңілдікпен автокредиттеу, кәсіпкерлік субъектілерін жеңілдікпен кредиттеу бағдарламасы, Баспана хит ипотекалық бағдарламасы, Жұмыспен қамтудың жол картасы, «Нұрлы жер» шеңберінде «5-10-20» жобасы) қаржыландыру аяқталды.

2022 жылы «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасын қаржыландыруды Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша оның 1 жылға ұзартылғанын ескере отырып, 2022 жылдың соңына дейін аяқтау күтілуде.

«7-20-25» ипотекалық бағдарламасы 1 трлн теңге сомасындағы қаржыландырудың индикативтік көлеміне қол жеткізілген соң аяқталатын болады.

Нысаналы индикаторларға қол жеткізу бойынша бағдарламалар аяқталғаннан кейін Ұлттық Банк экономиканы кредиттеудің нарықтық қағидаттарын дамыту үшін жағдайлар жасау жөніндегі шараларды жалғастырады.

3.1-нысаналы индикатор: Кәсіпкерлік субъектілерін жеңілдікпен кредиттеу бағдарламасы

Кәсіпкерлік субъектілерін жеңілдікпен кредиттеу бағдарламасы 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталды. 2021 жылдың қорытындысы бойынша 1 551 кәсіпкерлік субъектісіне (233 ДҚ, КП - 48, ШОК - 1 270) 1,1 трлн теңге сомасына 11 785 қарыз берілді, оның ішінде қайтарымды қаражат есебінен – 510,7 млрд теңге сомасына 6 798 қарыз берілді.

2021 жылғы желтоқсанның соңында 800 млрд теңге қайтарылды.

3.2-нысаналы индикатор: «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы

Мемлекет басшысының 2021 жылғы 1 қыркүйектегі тапсырмасы бойынша, Ұлттық Банк Басқармасының 2021 жылғы 20 қыркүйектегі № 78 қаулысымен бюджеті 1 трлн теңгеге дейін импортты алмастыруға және азық-түлік қауіпсіздігіне бағытталған «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасын қаржыландыру 2022 жылдың соңына дейін ұзартылды.

«Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы бойынша 2022 жылғы 31 желтоқсанда екінші деңгейдегі банктер мен «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ 1 799,3 млрд теңгеге 4 177 өтінім қабылдап, 1,0 трлн теңгеге қарыз берді, оның ішінде екінші деңгейдегі банктердің меншікті қаражаты есебінен – 712,0 млрд теңге, «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ – 4,7 млрд теңге.

3.3-нысаналы индикатор: Жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған жол картасы

2021 жылы Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Ұлттық Банк Басқармасының шешімімен 100 млрд теңге сомасында Жұмыспен қамтудың 2021 жылға арналған жол картасы (бұдан әрі – ЖҚЖК) қаржыландырылды (100 млрд теңге сомасындағы РБ қаражатына қосымша), оның ішінде:

- 1) агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға 50 млрд теңге;
- 2) инфрақұрылымды дамытуға 50 млрд теңге.

Ұлттық Банктің 2020-2021 жылдары ЖҚЖК іске асыруға қатысуы импортты алмастыруды қамтамасыз етуге, іскерлік белсенділікті қолдауға айтарлықтай ықпал етті және халықтың жұмыспен қамтылуына септігін тигізді.

3.4-нысаналы индикатор: Тұрғын үй-коммуналдық дамудың 2020-2025 жылдарға арналған «Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасы

2021 жылы Тұрғын үй-коммуналдық дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған «Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде «5-10-20» жобасын қаржыландыру аяқталды.

Осы жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Нұрлы жер» тұрғын үй-коммуналдық дамыту мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде ЖАО кредиттік тұрғын үй құрылысына «5-10-20» бағдарламасы бойынша («Шаңырақ» пилоттық жобасы 180 млрд теңге бөлініп, 165,9 млрд теңге игерілді.

Кезекте тұрған адамдарды кредиттеуге 210 млрд теңге бөлінді, осы жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚТҮҚЖБ 165,2 млрд теңге сомаға саны бойынша 13 170 қарыз берді, игерілмеген қалдық 44,8 млрд теңге болды.

3.5-нысаналы индикатор: Отандық өндірістің жеңіл автокөліктерін сатып алушыларды кредиттеу бағдарламасы

Ұлттық Банк Басқармасының 2021 жылғы 24 мамырдағы №56 шешімімен Жеңілдікпен автокредиттеу бағдарламасының күші жойылды.

Осылайша, бұдан бұрын 2019-2020 жылдары Бағдарлама шеңберінде Ұлттық Банк бөлген 40 млрд теңге сомасындағы қаражатты қайтадан пайдалану мүмкіндігімен жеңілдікпен автокөлікті кредиттеу үшін жауапты Үкімет пен «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ құрылымы.

2021 жылғы 25 желтоқсандағы жағдай бойынша банктер 2019-2020 жылдарға бөлінген 40 млрд теңгеден (револьверлік қаржыландыру есебінен 15,7 млрд теңге) 55,7 млрд теңге жалпы сомада отандық автоөндірушілердің автокөлігін сатып алуға 9 025 кредит берді.

2-стратегиялық бағыт. Қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етуге жәрдемдесу

2.1-мақсат. Қаржылық тұрақтылық тәуекелдерін бағалау және басқару

4-нысаналы индикатор: Жарғылық капиталды ескере отырып, «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамының арнайы резервінің деңгейі

2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жарғылық капиталдың 70%-ын ескере отырып, арнайы резервтің нақты мөлшері 849,9 млрд теңгені немесе қатысушы банктердегі кепілдік берілген депозиттердің жиынтық сомасының 6,3%-ын құрайды.

Осылайша, 2022 жылғы 01 қаңтардағы жағдай бойынша жарғылық капиталдың 70%-ын ескере отырып, арнайы резервтің нақты деңгейі арнайы резервтің жоспарлы деңгейіне сәйкес сақталуда.

2.2-мақсат. Тиімді валюталық реттеу мен валюталық бақылау

5- нысаналы индикатор: ҚР валюталық заңнамасы талаптарының сақталуы тұрғысынан тәуекел дәрежесін бағалау негізінде тексерулермен қамтылған уәкілетті банктердің үлесі

Ұлттық Банк 2021 жылдан бастап уәкілетті банктер мен олардың клиенттері валюталық заңнама талаптарын тиісінше сақтауы тұрғысынан кемінде уәкілетті банктерге дербес тексеруді (тәуекелдер дәрежесін бағалау негізінде) жүзеге асырады. 2021 жылы тексерілуге жататын уәкілетті банктердің үлесі уәкілетті банктердің жалпы санынан 31,8% болды. Банктер анықталған валюталы заңнаманың талаптарын бұзғаны үшін ескерту шығару түрінде әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

6-нысаналы индикатор: Тәуекел дәрежесін бағалау негізінде тексерулермен қамтылған қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларына Ұлттық Банктің лицензиясы негізінде қызметін тек айырбастау пункттері арқылы жүзеге асыратын заңды тұлғалардың үлесі

2021 жылдың қорытындысы бойынша 312 уәкілетті ұйымда қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларын жүргізуге қолданыстағы лицензиялары болды.

2021 жылы Ұлттық Банк Қазақстан Республикасының валюталық заңнамасын, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнаманы сақтау мәселелері бойынша, сондай-ақ бухгалтерлік есепті жүргізу мәселелері бойынша уәкілетті ұйымдарға 165 тексеру, оның ішінде тәуекел дәрежесін бағалау негізінде айқындалған субъектілерге қатысты 152 тексеру жүргізді. Валюталық бақылау мәселелері бойынша инспекциялау тәуекелге бағдарланған тәсіл негізінде жүзеге асырылды.

Тексеру нәтижелері бойынша әкімшілік құқық бұзушылық туралы 94 іс қозғалды. 91 іс бойынша ескерту жасалды, оның 30-ы ескерту түрінде. 61 іс бойынша Ұлттық Банк пен соттар салған айыппұл сомасы шамамен 25 млн теңге болды. Аталғандармен қоса, уәкілетті ұйымдарға қатысты 80 қадағалап ден қою шаралары, сондай-ақ қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларына берілген лицензиядан айыру түрінде 2 санкцияны қолданылды.

3-стратегиялық бағыт. ҚР Ұлттық қорының активтерін және БЖЗҚ зейнетақы активтерін тиімді басқару

3.1-мақсат. ҚР Ұлттық қорының активтерін одан әрі әртараптандыру

7-нысаналы индикатор: ҚР Ұлттық қорының жинақ портфелін бөлу

7.1-нысаналы индикатор: Дамушы елдердің мемлекеттік облигациялар портфелінің үлесі

7.2-нысаналы индикатор: Корпоративтік облигациялар портфелінің үлесі

7.3-нысаналы индикатор: Дамыған елдердің акциялар портфелінің үлесі

7.4-нысаналы индикатор: Баламалы құралдар портфелінің үлесі

7.5-нысаналы индикатор: Алтын портфелінің үлесі

Активтердің неғұрлым кірісті сыныптарының үлесін ұлғайта отырып, активтердің консервативтік аллокациясынан теңгерімді аллокациясына өтуді көздейтін Ұлттық қор активтерін әртараптандыру жалғастырылды. 2021 жыл ішінде өту шеңберінде дамушы елдердің мемлекеттік облигацияларының мандаты бойынша үлес 4,2 млрд АҚШ долларына, инвестициялық деңгейдегі корпоративтік облигациялар мандаты бойынша 1,5 млрд АҚШ доллары сомасына кезең-кезеңімен ұлғайтылды.

Ұлттық қорының жинақ портфелінің жаңа активтерді нысаналы бөлуге өту жоспарына сәйкес қосалқы портфельдердің үлесі бойынша нысаналы индикаторлар орындалды. Мәселен, дамушы елдердің мемлекеттік облигацияларының үлесі 3,1%-дан 11,7%-ға дейін, корпоративтік облигациялардың үлесі 2,8%-дан 5,8%-ға дейін, дамыған елдер акцияларының үлесі 27,1%-дан 31,6%-ға дейін, алтын үлесі 4,4%-дан 4,6%-ға дейін ұлғайды. Ұлттық қордың баламалы құралдар портфелін қалыптастыру Ұлттық қордың активтерін үшінші тұлғалардың талаптарынан қорғауға байланысты процестер бойынша сот шешімдері шығарылғанға дейін кейінге қалдырылды.

3.2-мақсат. БЖЗҚ зейнетақы активтерінің кірістілігін арттыру

8-нысаналы индикатор: БЖЗҚ зейнетақы активтерінің табыстылығы

2021 жылдың қорытындысы бойынша (2021 жылғы 1 қаңтар – 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде) инфляцияның жылдық деңгейі 8,40% болған кезде БЖЗҚ салымшыларының шоттарына бөлінген БЖЗҚ зейнетақы активтерінің кірістілігі 11,13%-ды құрады. Зейнетақы активтері бойынша нақты кірістілік 2021 жылы 2,73% болды.

Осылайша, 2021 жылы БЖЗҚ зейнетақы активтерінің нақты кірістілігі кемінде 5% мөлшерінде белгіленген нысаналы мәннен 6,13%-ға асты.

Есепті кезең ішінде нысаналы индикаторға қолжеткізу үшін зейнетақы активтеріне қатысты инвестициялық қызмет жүзеге асырылды. 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңес 2021 жылға мақұлдаған бағыттар шеңберінде БЖЗҚ зейнетақы активтері мынадай инвестицияланды:

- 318,5 млрд теңге сомаға жылдық 10,8% орташа алынған кірістілігі бар Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары сатып алынды;
- 52,1 млрд теңге сомаға жылдық 12,15% орташа алынған кірістілігі бар екінші деңгейдегі банктердің облигациялары, оның ішінде «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы шеңберінде сатып алынды.

БЖЗҚ зейнетақы активтерінің валюталық портфелінің құрылымы БЖЗҚ Инвестициялық декларациясында белгіленген стратегиялық бөлу мәндеріне сәйкес келтірілді. Мәселен, дамыған елдер облигацияларының үлесі валюталық

портфельдің 0%-нан 25,0%-на дейін, дамушы елдер облигацияларының үлесі 3,1%-дан 16,2%-ға дейін, корпоративтік облигациялар үлесі 11,8%-дан 15,7%-ға дейін, акциялар үлесі 6,8%-дан 13,9%-ға дейін ұлғайтылды.

Дамыған елдер мен дамушы елдер облигацияларының қосалқы портфельдерін қалыптастыру үшін БЖЗҚ Инвестициялық декларациясында көзделген тиісті индекстердің құрамына кіретін бағалы қағаздар сатып алынды. АҚШ мемлекеттік бағалы қағаздарының 1-10 жыл өтеу мерзімі бар индексі дамыған елдер облигацияларының қосалқы портфелі үшін эталондық портфель болып табылады. Мемлекеттік бағалы қағаздардан және 30 жылдан аспайтын айналыс мерзімі бар «ВВ» ең төмен кредиттік рейтингі бар квазимемлекеттік сектордың облигацияларынан тұратын индекс дамушы елдер облигацияларының қосалқы портфелі үшін эталондық портфель болып табылады.

2021 жыл ішінде зейнетақы активтері 1 млрд АҚШ доллары жалпы сомада шетелдік компанияларға сыртқы басқаруға кезең-кезеңімен, оның ішінде:

жаһандық акциялар мандаты бойынша 600 млн АҚШ доллары сомасында; инвестициялық деңгейдегі корпоративтік облигациялар мандаты бойынша 400 млн АҚШ доллары сомасында берілді.

Нәтижесінде сыртқы басқаруға берілген зейнетақы активтерінің ағымдағы құны 2021 жылы БЖЗҚ зейнетақы активтерінің көлемінен 6,3%-дан 10,6%-ға дейін ұлғайды.

Осымен қатар, БЖЗҚ-ның зейнетақы активтері бойынша кірістілікті алу және ұстап тұру үшін зейнетақы активтері бойынша қолда бар бос ақшалай қалдық ақша нарығының құралдарына күн сайын инвестицияланды.

4-стратегиялық бағыт. Қаржы секторының инфрақұрылымын құру және қаржылық технологияларды дамыту

4.1-мақсат. Қаржы нарығында қаржылық технологиялар мен инновацияларды енгізу

9-нысаналы индикатор: Қаржы технологиялары мен инновацияларды дамыту жөніндегі тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі жол картасы шеңберінде іске асырылған стратегиялық бастамалар коэффициенті

Қаржылық технологиялар мен инновацияларды дамыту жөніндегі тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі жол картасына сәйкес 2021 жылға 3 негізгі бағыт бойынша, оның ішіне кіретін 9 бастама бойынша 19 бағыт (іс-шаралар) бойынша жұмыстар жоспарланған, оларды іске асыру ҚРҰБ-ға, Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігіне (бұдан әрі – Агенттік, ҚНРДА), «Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі» АҚ-ға (бұдан әрі – «БҚОД» АҚ) және басқа да қатысушыларға бекітілген.

2021 жылға жоспарланған барлық іс-шаралар орындалды.

Негізгі басымдық - «Цифрлық реттеуші»

1) «SupTech и RegTech бастамасы – жоғары технологиялық өзара іс-қимылды құру, орталықтандырылған деректерді қадағалау мен реттеуді дамыту.

Бағыты: «ҚРҰБ-да деректерді басқару процестерін қайта ұйымдастыру, ҚРҰБ ішінде, сол сияқты одан тыс жерлерде олармен жұмыс істеу мәдениетін өзгерту»

Деректерді басқару жүйесінің (ДБЖ) элементтерін енгізу жөніндегі жұмыстар шеңберінде қаржы нарығы субъектілерінің деректері саласы шеңберінде мынадай құжаттар әзірленді: Деректерді басқару стратегиясы; Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінде анықтамалықтарды және нормативтік-анықтамалық ақпаратты басқару жөніндегі регламент; Деректерді модельдеуді және құруды басқару жөніндегі регламент.

ҚРҰБ-ның ҚНРДА-мен өзара іс-қимылын оңтайландыру жөніндегі іс-шаралар шеңберінде:

- 2021 жылғы 9 сәуірдегі № 66 Қаржы нарығы субъектілерінің және өзге де есеп беретін/қадағалаудағы субъектілердің есептілігін жинау және өңдеу мәселелері бойынша ҚРҰБ мен ҚНРДА арасындағы өзара іс-қимыл регламенті бекітілді;

- ҚРҰБ-ның 2021 жылғы 24 тамыздағы № 145 және ҚНРДА-ның 2021 жылғы 24 тамыздағы № 247 ақпаратты қорғау мәселелері бөлігінде ҚРҰБ-ның ҚНРДА-мен өзара іс-қимылы регламентін бекіту туралы бірлескен бұйрығына қол қойылды.

2) **«Тұтынушылардың құқықтарын қорғау және олардың қаржылық сауаттылығын арттыру тетіктерін іске асыру» бастамасы**

Бағыты: «Тұтынушылардың өтініштерімен жұмыс істеудің оңтайлы моделі».

Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 13 қаңтардағы № 21-60(20-63-17.80)-2 тапсырмасына сәйкес, сондай-ақ жаңа Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекстің нормаларын іске асыру үшін 2021 жылғы 1 шілдеден бастап барлық мемлекеттік органдарда бірыңғай «Е-өтініш» ақпараттық жүйесі (бұдан әрі – Е-өтініш» АЖ) енгізіліп, барлық мемлекеттік органдар осы жүйеде жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін есепке алуды, тіркеуді және өңдеуді жүргізеді. ҚНРДА Құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетімен келісілген ерекше алгоритм бойынша «Е-өтініш» АЖ-да жұмыс жүргізеді.

«Е-өтініш» АЖ-ны енгізу бойынша жұмыстар шеңберінде 2021 жылғы бірінші жартыжылдықта жүйеде жұмыс істеу үшін ҚНРДА-да жұмыс орындарын орнату және теңшеу, «Е-өтініш» АЖ-ны тестілеу және пайдалануға беру жөніндегі іс-шаралар жүргізілді. Өтініштерді есепке алу және өңдеу үшін сыныптауыш әзірленіп, жіберілді және оны Мәдениет және спорт министрлігі «Е-өтініш» АЖ-ға орналастыру үшін ішінара қабылдады. Анықтамалық иерархиясының жаңа деңгейлерін қосу бөлігінде өтініштер сыныптауышын және оның мазмұнын пысықтау бойынша жұмыстар қосымша басталды.

Бағыты: «Байланыс орталығын іске қосуды қоса алғанда, қаржылық қызметтерді тұтынушылармен көпарналық өзара іс-қимыл

Сценарийлер, лауазымдық нұсқаулықтар және call-орталықтың жұмыс регламенті әзірленді. Call-орталық арқылы азаматтар қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтары мен мүдделерін қорғау, банк, сақтандыру, зейнетақы салаларындағы, бағалы қағаздар нарығы саласындағы қолданыстағы заңнама нормаларын түсіндіру мәселелері бойынша, сондай-ақ микроқаржы ұйымдары мен коллекторлық агенттіктердің қызметіне байланысты мәселелер бойынша консультациялар алу үшін ҚНРДА-ға жүгіне алады.

«Қаржылық сауаттылықты арттыру құралдары қаржы нарығына қатысушылардың цифрлық ресурстарына интеграцияланды» бағыты:

қаржылық сауаттылығы бойынша ақпаратты таратудың мынадай Агенттіктің ресми арналары жұмыс істейді және өзекті күйде ұсталуда: Fingramota.kz бірыңғай медиапорталы; «Fingramota Online» мобильді қосымшасы (бұдан әрі – мобильді қосымша); әлеуметтік желілер мен мессенджерлердегі арналар (Facebook, Instagram, Одноклассники, ВКонтакте, Twitter, Telegram, Youtube).

Қаржылық сауаттылығын арттыру шеңберінде қосымша ҚНРДА қаржы ұйымдарында мүмкіндігі шектеулі адамдарға қызмет көрсету бойынша әдістемелік ұсынымдарды (бұдан әрі – МША) әзірледі; МША үшін қаржы ұйымдарының ақпараттық ресурстарының (сайттардың, мобильді қосымшалардың) қолжетімділігі бойынша әдістемелік ұсынымдарды әзірледі; МША және қаржы ұйымдарының өкілдерімен бірлесіп неғұрлым сұранысқа ие өнімдерге және оларды цифрлық форматқа көшіру мүмкіндіктеріне талдау жүргізді.

Басты басымдық – «Цифрлық инфрақұрылым»

3) «Open API және Open Banking дамыту» бастамасы

«Нарыққа қатысушылармен жылдам интеграциялау үшін ҚРҰБ-ның меншікті API сервистерін әзірлеу» бағыты

«Бірыңғай көрсеткіштерді жинау жүйесі» ААЖ (бұдан әрі – БКЖЖ ААЖЭ) базасында автоматты режимде ААЖ есептілікті берудің баламалы тәсілі ретінде әмбебап API (веб-сервис) іске асырылды. Веб-сервис нормативтік құқықтық актілерге сәйкес респонденттерден 21 өнімді (барлық қолданыстағы ААЖ есептерін) алуға мүмкіндік береді. API 1 банк сәтті тестілеуден өткізді, өнеркәсіптік пайдалануға енгізілді. Респонденттер жағында веб-сервисті әзірлеу бойынша жұмыс жалғасуда.

«Қаржылық реттеуші статистикалық көрсеткіштер» ААЖ (бұдан әрі – ҚРСК ААЖ) базасында әмбебап API да іске асырылды.

«ҚҰБ Банктік сервис бюросы» АҚ-пен бірлесе отырып «Деректерді сақта орны» ААЖ-ға «БҚОД» АҚ деректерін тікелей жүктеу функционалы іске асырылды, сондай-ақ Business Objects юниверс SAP-те «ҚҚ (БҚ) витринасы 2021.unx» әзірленіп, шығыс нысандары жүзеге асырылады.

4) «Қаржы маркетингтік сервистерін дамыту» бастамасы

«Open API дамыту жөніндегі шараларды енгізумен үйлестіре отырып, коммерциялық маркетплейстерді дамыту үшін реттеуді енгізу және жағдайлар жасау» бағыты

Іске асыру шеңберінде қаржылық маркетплейстерді реттеудің халықаралық тәжірибесіне талдау жүргізілді, дамудың қазіргі кедергілерін жоюға бағытталған заңнамалық бастамалар әзірленді.

«ҚРҰБ Төлем және қаржы технологияларын дамыту орталығы» АҚ (бұдан әрі – «ТҚТДО» АҚ»), ҚРҰБ-ның, Агенттіктің және Қазақстан Республикасының Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің (бұдан әрі – ЦДИАӨМ) қатысуымен ведомствоаралық жұмыс тобы құрылды. ВАЖТ цифрлық қаржылық экожүйелерді реттеу тәсілдерін бірлесіп әзірлеуде.

5) «Төлем инфрақұрылымын дамыту» бастамасы

«Rtp инфрақұрылым базасында жаңа сервистердің талаптары мен стандарттары (request-to-pay, e-invoicing, расау)» бағыты

2021 жылғы қарашада Лездік төлемдер жүйесі пилоттық режимде енгізілді. 2021 жылғы қыркүйек-қарашада банктермен бірлесіп жүйеге тестілеу өткізілді, оның барысында барлық функционал мен операциялардың толық циклі, оның ішінде P2P-аударымдары (жеке тұлғалар арасында мобильді телефон нөмірі бойынша аударымдар), QR-код технологиясын пайдалана отырып төлем жасау, қаржылық хабарларды беру, алмасу және өңдеу сәтті сынақтан өткізілді.

Қаржы нарығының 4 қатысушысы қосылды.

Бағыты: «Қаржы нарығының қатысушыларымен бірлесіп Қазақстанда карточкалық операцияларды өңдеуді оңтайландырудың орындылығын бағалау»

Есепті кезеңде нарыққа қатысушылармен ұйымдық және талдау мәселелерін талқылау және шешу бойынша жұмыстар жүргізілді.

Бағыты: «Қаржы нарығының қатысушыларымен бірлесіп төлем карталарының ұлттық жүйесін құру туралы шешім (басқа нарықтардың шешімдерін қайта пайдалану / ықпалдастыру мүмкіндіктерін ескере отырып)»

Жүйе платформасы әзірленді. 24 қыркүйек–8 қазан аралығында банктердің қатысуымен жүйені тестілеу сәтті өтті (POS-терминал арқылы төлеу, қолма-қол ақша беру, төлем карточкалары бойынша P2P-аударымдар).

Есепті кезеңде төлем карточкаларының банкаралық жүйесінің платформасын әзірлеудің ұйымдық және техникалық мәселелері бойынша жұмыстар жүргізілді, 2021 жылғы қарашада жүйе пилоттық режимде іске қосылды.

Бағыты: «ISO20022-ге көшуді қоса алғанда, ағымдағы төлем инфрақұрылымын дамыту (ҚБЕО базасында)»

Ақпараттық хабарлармен алмасу тәртібін регламенттейтін құжаттар, сондай-ақ Хабарлар құрылымын сипаттаудың сыныптауышы өзектендіріліп, бекітілді.

Төлем жүйелерін, банктік хабарлармен алмасудың тасымалдау жүйесін бағдарламалық қамтылым пысықталды және «ҚБЕО» РМК-ға берілді. Төлем және көлік жүйелерінің жетілдірілген бағдарламалық қамтылымын қабылдау сынақтары жүргізілді. Төлем жүйелерінің бағдарламалық қамтылымын тестілеу сәтті өтті және тәжірибелік пайдалануға енгізуге дайын.

«Қазақстан Республикасының төлем жүйелеріне ISO 20022 халықаралық стандартын енгізу жөніндегі жобалау тобын құру туралы» және «Қазақстан Республикасының төлем жүйелеріне ISO 20022 халықаралық стандартын енгізу жөніндегі жұмыс тобын құру туралы» Ұлттық Банк Төрағасы орынбасарының бұйрықтары бекітілді. 2021 жылғы 15 шілдедегі Қазақстан Республикасының төлем жүйелеріне ISO 20022 халықаралық стандартын енгізу жөніндегі 2021-2022 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары өзектендірілді. Республиканың төлем жүйелеріне ISO 20022 халықаралық стандартын енгізу бөлігінде Ұлттық Банктің шағын жүйелерін пысықтау бойынша техникалық тапсырма дайындалды.

Бағыты: *«QR коды (статикалық және динамикалық QR) бойынша төлемдерге бастамашылық ету бойынша стандарттар мен бастамалар»*

2021 жылғы 13 тамыздағы № 297-НК бұйрығымен «Көрсетілетін төлем қызметтерін беруші немесе төлем жүйесінің операторы кәсіпкерлік қызмет шеңберінде ұсынылған тауарлар, жұмыстар немесе көрсетілетін қызметтер үшін төлемдерді жүзеге асыру үшін беретін штрих код (QR-код) бекітілді. Тауарларды, жұмыстарды немесе көрсетілетін қызметтерді жеткізушінің штрих кодты (QR-кодты) көрсету режимі» QR-кодтың ұлттық стандарты (ҚР СТ 3712-2021) бекітілді. Сонымен қатар QR-код бойынша ақы төлеу функционалы МТЖ-да іске асырылды (2.3.1.2-т. қараңыз).

б) «Транзакцияларды тіркеу тетіктерін дамыту» бастамасы

Бағыты: *«Жеке кредиттік бюролардың және мемлекеттік тізілімнің екі деңгейлі моделі»*

ҚНРДА және Ұлттық Банк «Мемлекеттік кредиттік бюро» АҚ, «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС және «Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы» ЗТБ өкілдерімен бірнеше рет кездесу өткізді, олардың нәтижелері бойынша кредиттік тарих нарығын одан әрі реформалау бойынша шоғырландырылған ұсыныстар әзірленді.

Бағыты: *«Қаржылық және кросс-салалық қолдану кейстері үшін транзакцияларды тіркеудің жалпы инфрақұрылымын қалыптастыру»*

«БҚОД» АҚ ҰБ және ҚНРДА-мен бірлесіп, «БҚОД» АҚ-та транзакцияларды тіркеу инфрақұрылымын дамыту бойынша қадамдық жол картасын бекітті.

Жол картасы аясында мынадай іс-шаралар орындалды:

- қол қою және мөр үлгілері бар құжаттардың бірыңғай нысандары енгізілді. Клиенттерге қаржы құралын есепке алу бірлігін көруге мүмкіндік беретін функционал енгізілді.

- «меншікті ағымдағы шоттан» немесе «меншікті корреспонденттік шоттан» «клиенттердің ағымдағы шотына» немесе «клиенттердің корреспонденттік шотына» тиісінше және кері ақша аудару мүмкіндігі енгізілді;

- «БҚОД» АҚ-тағы банк шоттарына/шоттарынан ақшаны есепке алу/есептен шығару рәсімі жеңілдетілді;

- бөлінген тізілім технологияларын, оның ішінде блокчейн технологияларын пайдалана отырып автоматтандыруға жататын БҚОД қызметінің әлеуетті салаларын анықтау мақсатында талдау, сондай-ақ ҚРҰБ және ҚНДРА өкілдерінің қатысуымен DLT технологияларды пайдалана отырып, «пилотты» жүргізу үшін бағыттарды талқылау және таңдау жөніндегі іс-шаралар жүргізілді;

- 1.0.0.0.155 нұсқасындағы «Бағалы қағаздардың депозитарлық тіркеу жүйесі» ААЖ; құралдарды агрегатталған есепке алу үшін номиналды ұстаушының қосалқы шоты бойынша депоненттерден күнделікті ақпаратты беруге арналған сервис өнеркәсіптік пайдалануға енгізілді;

- банк операцияларының жекелеген түрлерін (шетел валютасымен айырбастау операциялары, сейфтік операциялар) жүзеге асыру мүмкіндігін беру бойынша «БҚОД» АҚ қағидалар жиынтығы жаңартылды;

- осы ұйымдардың юрисдикциясына сәйкес шетелдік қаржы ұйымдарына (АХҚО аумағында тіркелген қаржы ұйымдарына) қызмет көрсету және қажет болған кезде «БҚОД» АҚ ақпараттық жүйелерін пысықтау жөніндегі «БҚОД» АҚ қағидалар жиынтығы жаңартылды;

- Корпоративтік іс-қимылдар порталының тұжырымдамасы мақұлданды және корпоративтік іс-қимылдар саласында қызмет көрсету жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді.

7) «Мониторинг, бақылау, алаяқтық пен киберқауіптерге қарсы іс-қимыл тетіктерін дамыту» бастамасы

Бағыты: «RegTech және SupTech технологияларды, төлем инфрақұрылымын дамытуда ақпараттық қауіпсіздік (бұдан әрі - АҚ) тәуекелдерінің қолайлы деңгейінің өлшемдерін қалыптастыру»

АҚ тәуекелдерінің қолайлы деңгейінің өлшемдерін қалыптастыру бөлігінде көрсетілген іс-шараларды орындау мақсатында төлем нарығының субъектілерінен талап етілетін бағдарламалық-техникалық құралдарға және ақпараттық қауіпсіздікті басқару жүйесіне, атап айтқанда:

ақпараттық жүйеге қол жеткізуді ұйымдастыруға және ақпаратты қорғауға;

ақпараттық қауіпсіздікті басқару жүйесін құруға және оның жұмыс істеуіне;

ақпараттық қауіпсіздік оқыс оқиғаларын басқаруға;

ҚРҰБ-қа ақпараттық қауіпсіздіктің оқыс оқиғалары туралы, оның ішінде ҚРҰБ-тың Бірыңғай технологиялық платформасымен ақпараттық өзара іс-қимыл бойынша ақпарат беруге;

ақпараттық қауіпсіздік тәуекелдерін (АҚ тәуекелдерін басқару саясаты және критерийлерді анықтау, тәуекелдерді жіктеу, тәуекелдерді қабылдаудың қолайлы деңгейі) басқаруға қойылатын талаптар әзірленді.

Осы талаптар «Қазақстан Республикасының аумағында электрондық ақша шығару, пайдалану және өтеу қағидаларын, сондай-ақ электрондық ақша эмитенттеріне және электрондық ақша жүйелеріне қойылатын талаптарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 31 тамыздағы № 202 және «Төлем ұйымдарының қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» 2016 жылғы 31 тамыздағы № 215 қаулыларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2021 жылғы 20 желтоқсандағы № 116 қаулысымен бекітілді.

Бағыты: «Қашықтан сәйкестендіру және Open Banking әдістері мен нарыққа қатысушылардың өзара іс-қимыл инфрақұрылымын дамытуда және тізілімдерді жүргізуде АҚ тәуекелдерінің қолайлы деңгейінің критерийлерін қалыптастыру»

«Төлем және қаржылық технологияларды дамыту орталығы» АҚ 2021-2024 жылдарға арналған ұлттық цифрлық биометриялық сәйкестендіру платформасын құру бағдарламасының жобасын (бұдан әрі – Бағдарлама) әзірледі.

Бағдарлама жобасында киберқауіпсіздікке қол жеткізу үшін қорғау тетіктері мен стандарттары, тәуекелдерді басқару, оның ішінде қашықтықтан сәйкестендіру әдістерін дамыту ескерілген.

Басты артықшылығы – «Жанды орта»

8) «Инновациялармен жұмыс істеу» бастамасы

Бағыты: «Инновациялармен жұмыс істеу тетіктерінің қызметін ынталандыру жөніндегі шаралар. Одан әрі дамыту үшін бастамалар үнемі қайта қаралады»

Инновациялармен жұмыс істеу тетіктерінің қызметін ынталандыру мақсатында «ТҚТДО» АҚ «Қазақстан Ұлттық Банкінің Ұлттық инвестициялық корпорациясы» АҚ-пен бірлесіп қаржылық технологиялар индустриясын дамыту үшін венчурлік қорды құру тұжырымдамасының жобасын әзірледі.

Сондай-ақ, «ТҚТДО» АҚ Astana Hub IT-стартаптар халықаралық технопаркімен бірлесіп, азық-түлік тауарларының жіктеу моделін жасау міндетімен бірге деректерді өңдеу және машиналық оқыту бойынша бағдарламашылар мен мамандар үшін хакатон өткізді. Іс-шараның қорытындысы бойынша NBK Data Factory жобасы бойынша тәжірибеден өтетін екі финалист тартылды. Финалистердің нәтижелері Kaggle жүйелерінде және GitHub репозиторийінде жарияланды.

9) «Қаржылық-технологиялық дамуды басқару» бастамасы

Бағыты: «Цифрлық жетілуді» арттыру жөніндегі бастамалар»

ҚРҰБ-ның меншікті R&D хабы ретінде Төлем және қаржылық технологияларды дамыту орталығы құрылды.

Бағыты: «Қаржылық-технологиялық дамуды басқару» саласында АХҚО-мен өзара іс-қимыл жасау»

2021 жылғы 11 маусымда «Астана» халықаралық қаржы орталығында криптобиржа қызметі бойынша пилоттық жобаны іске асыру жөніндегі жұмыс тобын (жұмыс тобының қатысушылары: ҚРҰБ, ЦДИАӨМ, Агенттік, Қазақстан Республикасының Қаржы мониторингі агенттігі, «Астана» халықаралық қаржы орталығы (бұдан әрі - АХҚО) құру туралы) Қазақстан Республикасының цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі Б. Мусиннің №207/НҚ бұйрығы бекітілді.

Жұмыс тобы шеңберінде Қазақстанның банктерімен өзара іс-қимыл жасай отырып, АХҚО криптобиржасын іске асыру жөнінде жұмыстар жүргізілуде. 2021 жылғы қазанда Қазақстан Республикасында криптоиндустрия мен блокчейн-технологияларды дамыту жөніндегі жол картасы және АХҚО-дағы криптобиржаның қызметі жөніндегі пилоттық жобаны іске асырудың негізгі талаптарын айқындайтын Қазақстанның банктерімен өзара іс-қимыл жасай отырып, АХҚО криптобиржасының жұмыс істеу қағидаттары бекітілді. 2021 жылғы желтоқсанда Қазақстанның банктерімен өзара іс-қимыл жасай отырып, АХҚО криптобиржасының жұмыс істеу тетігі жөнінде пилоттық жоба қағидаларының жобасын әзірлеу бойынша жұмыс жүргізілді.

«Қаржылық-технологиялық бағытты дамыту бойынша халықаралық қоғамдастықтың жұмысына реттеушілерді тарту (оның ішінде басқа елдердің реттеушілерімен тәжірибе алмасу және т.б.) күшейтілді» бағыты

Осы бағытты іске асыру шеңберінде 2021 жылы таяу және алыс шетелдердің орталық (ұлттық) банктерімен, сондай-ақ Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңестің Өңірлік консультативтік тобымен, ЕАЭО-ға қатысушы мемлекеттердің сараптама кеңесі сияқты өңірлік интеграциялық бірлестіктер органдарымен өзара белсенді іс-әрекет жасады, сондай-ақ юань 2021 бойынша Будапешттің бастамасымен Конференцияға спикер ретінде қатысты.

Қаржылық-технологиялық бағытты дамыту бойынша басқа елдердің реттеушілерімен тәжірибе алмасатын ынтымақтастықты нығайту мақсатында орталық банктердің цифрлық валюталары тақырыбында Швеция мен Сингапурдың орталық банктерімен Төрағалардың орынбасарлары деңгейінде кездесулер ұйымдастырылды.

4.2-мақсат. Ұлттық төлем жүйесін дамыту және қолма-қол ақша айналысын ұйымдастыру

10-нысаналы индикатор: Халықтың қолма-қол ақшасыз төлемдері

Көрсеткіш бөлшек сауданың жалпы көлеміне есепті жылдағы халықтың тауарлар үшін төлемдері мен ақша аударымдарының көлемін ескере отырып есептеледі (Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігінің Ұлттық статистика бюросының мәліметтері).

Ұлттық Банк, Қазақстан Республикасының Үкіметі және қаржы нарығына қатысушылар жүргізген жұмыс нәтижелері бойынша 2021 жылы бөлшек сауданың жалпы көлеміне қатысты қолма-қол ақшасыз төлемдердің үлесі 2020 жылдың қорытындылары бойынша 57%-дан 73,6%-ға дейін өсті.

COVID-19 пандемиясының жалғасуына байланысты қойылған шектеу шаралары салдарынан халық әдетінің қаржылық қызметтерді қашықтықтан пайдалану жағына қарай өзгеруі, қолма-қол ақшасыз төлемдер мен онлайн қызметтер көлемінің артуы, банктердің кэш-бэк төлемдерін және басқа да қолдау көрсету бағдарламаларын пайдалану арқылы қолма-қол ақшасыз төлемдер жүргізуде халықты ынталандыру үшін қабылдаған шаралары 2021 жылы көрсеткіштің өсуіне ықпал еткен факторлар болды.

Ұлттық Банк қаржы нарығына қатысушылармен бірлесіп, 2021 жылы қашықтықтан көрсетілетін қаржылық сервистерді кеңейту және төлем инфрақұрылымын дамыту бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасында ұлттық төлем жүйесін дамытудың 2025 жылға дейінгі бағдарламасының іс-шараларын іске асыру (Ұлттық Банк Басқармасының 2020 жылғы 30 қарашадағы №133 қаулысымен бекітілді) бойынша жұмыстар жүргізді. Есепті кезеңде қолма-қол ақшасыз төлемдерді қабылдау үшін пайдаланылатын Pos-терминалдар саны 2,4 есе өсіп, 509,2 мың бірлікті құрады. Қолма-қол ақшасыз операциялар көлемінің өсуіне банктердің байланыссыз төлем және QR-төлем сервистерін пайдалануға байланысты жаңа технологиялық шешімдерді қарқынды енгізуі де оң әсерін тигізді.

Нәтижесінде 2020 жылмен салыстырғанда 2021 жылы халықтың қолма-қол ақшасыз транзакцияларының жалпы көлемі 2 еседен астам (35,3 трлн теңгеден 73,1 трлн теңгеге дейін) өсті.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің стратегиялық жоспарын тиісті жылы іске асыру қорытындысы туралы тұжырымдар

Жүргізілген талдау нәтижесі Ұлттық Банктің 2021 жылы Ұлттық Банктің 2021-2025 жылдарға арналған стратегиялық жоспарында көрсетілген Ұлттық Банк қызметінің негізгі стратегиялық бағыттары бойынша жоспарланған мақсаттар мен нысаналы индикаторларды орындағанын көрсетеді.

Ұсыныстар

Ұлттық Банк қызметінің негізгі стратегиялық бағыттары бойынша 2021 жылдың қорытындысы бойынша қол жеткізуге жоспарланған нысаналы индикаторларды орындау жөніндегі Ұлттық Банктің стратегиялық жоспарын іске асыру жұмысын одан әрі жалғастыру